

ERDÉLY

A MÁSODIK BÉCSI DÖNTÉS VÉGREHAJTÁSA

A második bécsi döntés alapján Magyarországhoz visszacsatolták Erdély északi részét. A Magyar Rádió közvetítette az észak-erdélyi bevonulást. A kor szellemének, hangulatának érzékeltetésére ezekből az adásokból közlünk rövid hangképeket, melyek segíthetik az események lélektani motivációinak, politikai koncepcióinak árnyaltabb megismerését minden külön kommentár nélkül.

I.

Huszonkét év álmai és várankozásai után ma, 1940. szeptember 5-én, verőfényes őszi reggelen itt állunk a trianoni határ csengersimai sorompójánál. Előttünk a sorompó, amely ma reggel 7 óráig, tehát még néhány percig a trianoni határt jelképezi. Túl rajta a verőfényes koraőszi napsütésben Szatmárnémeti tornyai kéklenek már felénk. Mögöttünk a messzi országúton a magyar honvédség alakulatai végeláthatatlan hosszú-hosszú sorban. /.../ Imára feszül minden honvéd és minden magyar itt a sorompó előtt.

x

A Rákóczi-induló hangjai alatt a román parlamentar a magyar elővéd vezető tisztjével, Honvéd ezredessel még néhány szót vált, és most a koci hátrafelé irányban hagyja el a sorompó vonalát.

- "Vigyázz! Elővéd, indulj!"

A poros arcokból boldogan csillogó szemek néznek ránk, néznek jobbra-balra a búcsúztató felé, néznek előre, abba az irányba, ahova most a legnagyobb sebességgel mennek, hogy a koradélelőtti órákban már Szatmárnémeti főterén köszönthessék a legelső magyart.

x

Szatmárnémeti. Húsz év után az első szabad magyar Himnusz:

"...Megbűnhődte már e nép

A múltat s jövődőt!"

Antall Sándor köszönti a főméltóságú urat:

- "/.../ Szatmárnémeti szabad királyi város közönsége képviseletében, mint e közigazgatásnak ezidőszerinti vezetője. Szíven túláradó boldogságával adom át e Szent István, országalapító királyunk idejében keletkezett ősi magyar várost országépítő főméltóságú kormányzó urunk hatalmába!"

x

Szent László városa, Nagyvárad ünnepi zászlódíszben, önfeledt lelkesedéssel várja a bevonuló magyar honvédeket. S a tízezres tömeg szabadon, mint egy ember kiáltja: Éljen Magyarország, éljen Horthy Miklós! /.../ Ez volt az a szent imádság, amit itt huszonkét esztendőn keresztül éjjel és nappal rebegett minden ajk, amit azonban hangosan csak ma reggel óta mondhatnak ki.

A katolikus, református, evangélikus, görögkatolikus és görögkeleti román egyházak vezetői köszöntik alattvalói hódolattal a kormányzó urat. A polgári hatóságok képviselőinek üdvözlése után egy magyar munkás áll a főméltóságú pár elő:

- "Sokszor ökölbeszorult kezünk, sokszor sírtunk, sokszor kérdeztük egymást, meddig még! Ez a Trianon miatti sok-sok szenvedés eltörölte a különbséget a magyar és a magyar között. Eggyé kovácsolt, magyarrá kovácsolt bennünket. Ez adott erőt nekünk, hogy türtünk és reméljünk. És nem hiába türtünk és reméltünk! Felragyogott a magyar, a magyar igazság csillaga! És most, az örömtől könnyekig meghatva ... tesszük ígéretünket, hogy minden erőnkkel a megnagyobbodott magyar haza felvirágoztatásán fogunk dolgozni. Tudjuk, hogy Nagy-Magyarország felépítése megfeszített és odaadó munkát, áldozatokat követel, de mind a kettőből ki akarjuk venni részünket, mert csak a magyar összefogás hozhatja meg a kívánt eredményt! Éljen a magyar honvédsereg, akinek az élén éltetem a főméltóságú kormányóurat, Vitéz Nagybányai Horthy Miklóst! Éljenek a baráti nemzetek, Németország, Olaszország!"

"...Áldjon vagy verjen sors keze
Itt élnek s halnod kell!"

x

És eljöttek az erdélyi városok nagy napjai. A magyar sereg útján könnyes lelkesedés gyullad. Honvédeink lába virágszőnyegen jár. Sorra következnek az erdélyi városok: Zilah, öreg kollégiumával; a sóban gazdag Dés; feledhetetlen ünnepnapra virradt fel Beszterce, fellobognak az évek óta féltve védett, őrzött magyar zászlók. Két napon át folyik a fogadtatás ünnepe. Szilágysomlyó, Szamosújvár népe tálcán, sóval s kenyérrel fogadja a több mint húsz éve várt magyar testvéreit. Honvédeink fáradt arcáról az önfelelt testvéri csók mossa le a drága Erdély porát. De nincs megállás. Ünnepre vár s ünnepre lel Máramarossziget, Nagykároly és Arany János hű városa, Nagyszalonta. Ember és gép nagy próbája volt minden kilométer. Pihenő, fáradtság nélkül vitték előre katonáink nótás szájukon a rég nem hallott magyar dalt Erdély szíve felé. Beteljesült a régi álom, valóra vált a dal: átmentünk a Királyhágón. Csucsá, a királyhágó kapuja; Bánffyhunyadi, Kalotaszeg fővárosa; Zsibó, a Wesselényiek ősi fészke; Szászrégen, a vásárok városa; Nagybánya, az új magyar festőiskola bölcsője.

"...Édes Erdély itt vagyunk, érted élünk és halunk,
Zúg a szittya fürgeteg, a rohanó sereg!"

/Folytatjuk/

Észak-Erdély visszatérésének emlékére a Magyar Királyi Posta 1940-ben emlékbélyeget adott ki "KELET VISSZATÉR" felírással, melyet minden városban külön emlékbélyegzővel bélyegeztek le. A hátsó borítónkon ezekből látható válogatás.

"Amit erő és hatalom elvesz, azt idő és kedvező szerencse ismét visszahozhatják; de amiről a nemzet, félve a szenvedésektől, önmaga lemondott, annak visszaszerzése mindig nehéz és mindig kétséges."

/Deák Ferenc/